

РОМАНСЬКІ, ГЕРМАНСЬКІ ТА ІНШІ МОВИ

Кекляк Н.М.

студентка,

Національний університет «Львівська політехніка»

ПОХІДНА МЕТАФОРА У РОМАНІ СЕСИЛІ АХЕРН «ДЯКУЮ ЗА СПОГАДИ»

Основним завданням перекладу завжди є передати зміст сказаного, а не просто дослівно перекласти фрази, що ж стосується художньої літератури, то це завдання є особливо складним, адже перекладачеві необхідно передати не лише зміст, а й авторський стиль. Коли автор вдається до творення своїх власних метафор, перекладач повинен вивчити їх когнітивне підґрунтя та спробувати зрозуміти з якою художньою метою були вжиті ці стилістичні засоби. Лише тоді читач зможе у повній мірі насолодитися особливостями авторського мовлення навіть у перекладі.

Індивідуально-авторська метафора як троп є актуальним об'єктом вивчення і її розглядають багато науковців, стверджуючи, що вона дозволяє «краще вималювати деталі дії» [3], та «може розгортатись у внутрішній сюжет», тим самим збагачуючи художній твір [2].

Об'єктом нашого дослідження є метафора в художньому творі С. Ахерн «Дякую за спогади». Предмет – виявити індивідуально-авторські особливості метафоризації у романі С. Ахерн «Дякую за спогади». Основна мета праці – описати особливі випадки метафоризації, виявлені у романі. С. Ахерн – сучасна англійська письменниця, твори якої мають велику популярність.

Сьогодні метафору активно досліджують у межах когнітивного підходу. Так, Дж. Лакофф та М. Джонсон зробили висновок, що всі концептуальні метафори «мають базуватися або на збігу досвіду між двома доменами, або на уніфікації первинних метафор, які базуються на досвіді» [5]. Поняття первинних метафор ввів Джозеф Грейді [4]. Первинна метафора є базовою, її можна зрозуміти на інтуїтивному рівні, буквально це порівняння: *час летить, солодка посмішка*. Первинні метафори можуть об'єднуватися у складні, розгорнуті метафори.

Згідно з когнітивним підходом Лакоффа та Джонсона ми намагаємося зрозуміти цільовий концепт через концептосферу-джерело [5]. Причому зазвичай цей концепт-джерело є конкретним поняттям, яке використовується для пояснення чогось абстрактного [1]. Так у романі Сесилії Ахерн використовуються антропоморфні, речоморфні, природоморфні, зооморфні, флороморфні та міфоморфні метафори для пояснення абстрактних понять. Кількісне співвідношення цих видів метафори подано у таблиці:

Напрямок метафоризації	Кількість прикладів	Приклад
Речоморфний	147	<i>you are medicine enough for me; my head fully loaded again.</i>
Антропоморфний	103	<i>my heart is having its own idea; the heart of the city</i>
Зооморфний	42	<i>I chirp; I hear myself groan, an animal-like whimper; a wild goose chase is all it is right now.</i>
Природоморфний	30	<i>his voice is ice cold; ground swirls beneath him; relief floods his face</i>
Міфоморфний	3	<i>it's the equivalent to a white horse and a shiny suit of armor; the sound teleports me back to my life</i>
Флороморфний	3	<i>work cultivating a marriage, only for it to wither and die</i>

Отже, переважають метафори речоморфного та антропоморфного напрямку.

Метафоризація відбувається за такою схемою: *the smell of her breath silently tiptoes under his nostrils again*, ЗАПАХ – ЦЕ ІСТОТА; *Bea sighs and steers the conversation back to safer territory* – РОЗМОВА – ЦЕ ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ; *his mind as active as Mount Saint Helens* – ДУМКИ – ЦЕ ВУЛКАН; *I hear myself groan, an animal-like whimper* – ЛЮДИНА – ЦЕ ТВАРИНА; *cultivating a marriage, only for it to wither and die* – ШЛЮБ – ЦЕ РОСЛИНА; *wouldn't he want to meet the person whose life he saved? it's the equivalent to a white horse and a shiny suit of armor* – ПОРЯТУНОК ЖИТТЯ – ЦЕ АТРИБУТ ЛИЦАРА НА БІЛОМУ КОНІ

У романі С. Ахерн «Дякую за спогади» часто трапляються розгорнуті метафори. Наприклад: *A simple thing like that, my big-as-an-oak-tree, steady-as-a-rock father cannot do. Instead he sits on the edge of the bed, twisting his cap around in his gnarled fingers.* У цьому реченні розгорнута метафора образу міцного чоловіка формується з двох первинних метафор, які порівнюють людину з великим деревом і міцним каменем.

Проте у романі трапляється й інший вид розгорнутих оказіональних метафор. Вони формуються шляхом переосмислення і розвитку простих узуальних метафор: *...feeling that made his entire body vibrate, the butterflies that did acrobatics in his stomach, the tingle when his skin brushed hers.*

Виділений у прикладі фрагмент дослівно перекладається: «метелики займаються акробатикою в нього в животі». Тобто автор використала узуальну метафору *to have butterflies in one's stomach* (дослівно – мати метеликів у животі, тобто хвилюватися) для створення більш поетичної яскравої метафори. Ця ж метафора отримує подальший розвиток далі у тексті: *The family of caterpillars that had moved into my stomach the very second I laid eyes on this man outside the hair salon have now decided to molt and transform into*

butterflies. They flutter about with excitement, hitting the walls of my stomach like a fly against the window, looking for the exit sign. (Сім'я гусениць, яка заселилася у мене в животі тієї ж миті, що я побачила цього чоловіка, тепер вирішила скинути лялечки і перетворитися на метеликів. Вони порхають навколо схвильовані, вдаряючись у стіни мого живота як мухи об вікно, шукаючи виходу). Бачимо, що цього разу метелики, тобто схвильовання, відчуває інший герой, але такий образний опис дозволяє читачеві зрозуміти наскільки схожі й сильні ці почуття в обох осіб. Тобто з однієї первинної метафори авторка розвинула цілий опис складного емоційного стану героїв, який ми назвемо похідною розгорнутою метафорою. Розгляньмо ще один приклад: *My body once again becomes the subject of much Zulu drumming as my heartbeat intensifies. I feel its pounding rebound against the springs in the mattress beneath me. Then the pulse in my neck vibrates so wildly, it causes my eardrums to join in. Beneath my rib cage, it feels like two fists hammering to get out, and I watch the bedroom door and anticipate the arrival of an African tribe, ready to participate in a synchronized dance at the end of my bed. (Моє серце прискорюється і в моєму тілі знову починають бити в Зулуські барабани. Я відчуваю удари по матрацу піді мною. Потім пульс на шиї починає так шалено вібрувати, що до музики приєднуються мої барабанні перетинки. Здається, що по моїй грудній клітці б'ють два кулаки і просяться на волю. Я дивлюся на двері спальні і чекаю, що от-от зайде африканське плем'я готове брати участь у синхронному танці біля мого ліжка.)* Таку похідну розгорнуту метафору авторка побудувала на основі первинної метафори *the heart beats like a drum* – серце стукає, як барабан.

Отже, з наведених прикладів висновуємо, що метафора, навіть дуже проста й узуальна може стати безкінечним джерелом для побудови розгорнутих метафор, які збагачують мову і дають можливість читачеві залучати усю свою уяву та асоціації для інтерпретації таких похідних розгорнутих метафор. Результати роботи та майбутні дослідження цього питання допоможуть глибше зрозуміти механізми процесу метафоризації в англійській мові.

Список використаних джерел:

1. Бабенко О. В. Когнітивна метафора: концепції, підходи. – Вісник Запорізького державного університету. – 2003. – № 2. – С. 11-13.
2. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / [авт. уклад. Ю. І. Ковалів]. – К.: Академія, 2007. – Т. 2. – С. 84–89.
3. Пустовит Л. Е. Лексико-семантическая структура метафоры: на материалах украинской советской поэзии: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук / Л. Е. Пустовит. – К., 1979. – 26 с.
4. Grady J. E. Foundations of meaning: Primary Metaphors and Primary Scenes. – University of California, Berkeley, 1997. – 598 p.
5. Lakoff G. Metaphors we live by / George Lakoff, Mark Johnson. – Chicago: University of Chicago Press, 1980. – 241 p.